

RADIOLÓGIA

Szerkesztette:

Dr. Péter Mózes

Második, bővített kiadás ^{*}

MEDICINA KÖNYVKIADÓ RT. • BUDAPEST, 2000

Tartalom

1	A radiológia technikája	18
1.1	A képképző diagnosztikai készülékek működési elve	19
1.1.1	Az ultrahangkészülékek működése	19
1.1.1.1	Az ultrahangvizsgálatok típusai	23
1.1.2	A röntgenkészülékek működése	27
1.1.2.1	A röntgensugár keletkezése	27
1.1.2.2	A röntgensugár gyengülése	29
1.1.2.3	A röntgenkészülékek felépítése	30
1.1.2.4	A röntgenképképzés fő típusai	30
1.1.2.5	Analóg röntgentechnika	30
1.1.2.6	Digitális technika	35
1.1.2.7	Digitális képképzés, -feldolgozás, -továbitás és -tárolás	40
1.1.3	A CT-készülékek működése	43
1.1.3.1	A CT működési elve	43
1.1.3.2	A CT felépítése	45
1.1.3.3	CT-érték (Hounsfield-egység)	46
1.1.3.4	Posztprocesszing	46
1.1.4	Az MR-készülékek működése	47
1.1.4.1	Az MR fogalma, elnevezések	47
1.1.4.2	Mágneses rezonanciás tomográfia a gyakorlatban	52
1.1.5	Az izotópdgnosztika eszközei és mérési elvei	53
1.1.5.1	Szcintillációs mérőszonda	53
1.1.5.2	Gamma-kamerák	54
1.1.5.3	SPECT (Single Photon Emission Computed Tomography)	56
1.1.5.4	PET (Pozitron Emisziós Tomográf)	57
1.1.5.5	A mérőeszközök minőségellenőrzése	58
1.1.5.6	A nukleáris medicina diagnosztikai célkitűzései	58
1.1.5.7	Szervfunkciók képi ábrázolása izotópdgnosztikai módszerekkel	59
1.1.5.8	Az izotópdgnosztikai adatfelvétel különböző formái	59
1.1.6	Az izotópdgnosztikában alkalmazott radiofarmakonok	60
1.1.7	A besugárzó készülékek működése	60
1.1.7.1	Teleterápia (távolbesugárzás)	61
1.1.7.2	Brachyterápia (közelbesugárzás)	61
1.1.7.3	Besugárzástervezés	62
1.1.7.4	Szimulátor	62
1.1.7.5	A minőségbiztosítás és minőség-ellenőrzés rendszere	62
1.2	Kontrasztanyagok	63
1.2.1	Röntgenkontrasztanyagok	63
1.2.1.1	Negatív kontrasztanyagok (CO ₂ , levegő)	63
1.2.1.2	Pozitív kontrasztanyagok	64
1.2.1.3	A röntgenkontrasztanyagok adagolásáról és alkalmazásáról általában	67
1.2.2	MRI kontrasztfokozó anyagok	67
1.2.2.1	Hatásmechanizmus	67
1.2.2.2	Kémiai szerkezet	68
1.2.3	Ultrahangos kontrasztanyagok	69
1.2.4	Az albumin alapú kontrasztanyag sorsa a szervezetben	69
1.2.5	A kontrasztanyagok által okozott mellékhatások és szövödmények általában	69

1.2.6	A kontrasztanyagok által okozott mellékhatások, szövődmények megelőzése és kezelése	70
1.3	Radiológiai konzílium, leletírás, az együttműködés alapjai . . .	73
2	Az agykoponya és az agy radiológiája	76
2.1	Az agykoponya és az agy metszeti anatómiája	77
2.2	Az agykoponya és az agy vizsgálómódszerei. Indikációk	78
2.2.1	Az agykoponya ultrahangvizsgálata	78
2.2.2	Az agykoponya röntgenvizsgálata	81
2.2.2.1	Koponyafelvétel	81
2.2.3	○ Az agykoponya CT-vizsgálata	84
2.2.3.1	Vizsgálati módszerek	84
2.2.3.2	A vizsgálat technikája	84
2.2.3.3	A CT-felvételek értékelése	85
2.2.3.4	Intravénás kontrasztanyag	86
2.2.4	○ Az agykoponya MR-vizsgálata	86
2.2.4.1	A vizsgálat technikája	87
2.2.4.2	A vizsgálat indikációja	87
2.2.5	A központi idegrendszer izotópdiagnosztikai vizsgálatai	88
2.2.5.1	Az agyi vérátfolyás mérése nyugalomban	88
2.2.5.2	Az agyi vérátfolyás-változás mérése, terhelést követően	90
2.2.5.3	A cukoranyagcsere zavarainak vizsgálata	91
2.2.5.4	A fehérjeanyagcsere-változások igazolása	91
2.2.5.5	Receptorok megjelenítése, mennyiségük mérése különböző agystruktúrákban	92
2.2.5.6	Liquorkeringési zavarok, liquorcsorgás megállapítása (liquorszintigráfia)	92
2.2.6	A kivizsgálás algoritmusa	92
2.3	Az agy betegségei. Radiológiai tünettan	94
2.3.1	Fejlődési rendellenességek	94
2.3.2	Vascularis malformatiók	95
2.3.3	Stroke	97
2.3.3.1	○ Artériás keringési elégtelenség	97
2.3.3.2	Intracerebrális vérzés	101
2.3.3.3	○ Subarachnoidális vérzés	102
2.3.3.4	○ Sinusthrombosis, vénás oclusio	104
2.3.4	Herniatiók	104
2.3.5	Intracranialis tumorok	105
2.3.5.1	Tumorklasszifikáció	105
2.3.5.2	Intraaxialis tumorok	108
2.3.5.3	Extraaxialis tumorok	110
2.3.6	A sellarégió tumorai, cystái	113
2.3.6.1	○ Hypophysistumorok	113
2.3.7	Metastasisok	114
2.3.8	Cysták	115
2.3.9	Az agy és az agyhártyák fertőzőes betegségei	116
2.3.9.1	Intrauterin és újszülöttkori fertőzések	116
2.3.10	○ Az agyhártyák gyulladásai – meningitisek	117
2.3.11	○ Focalis parenchymás gennyes fertőzések	117
2.3.12	Encephalitis	118
2.3.13	Agyi infekciók AIDS-ben	118
2.3.14	Postinfeciós encephalitisek	119
2.3.15	A központi idegrendszer tuberculosisa	119
2.3.16	Parazitás fertőzések	119

2.3.17	○ Koponyatrauma	120
2.3.17.1	Koponyatörések és veszélyeik	120
2.3.17.2	Intracranialis elváltozások	120
2.3.17.3	Késői posztraumás állapot	122
2.3.18	Műtét utáni koponya	122
2.3.18.1	Normális posztoperatív állapot	122
2.3.18.2	Kóros posztoperatív állapot	122
2.3.19	○ Hydrocephalusok	123
2.3.20	○ Sclerosis multiplex	123
2.3.21	Alkoholizmus	123
2.3.22	Idős kori MR-kép – többnyire jelentőség nélkül	124
2.3.23	○ Intracranialis meszesedések	124
2.3.24	○ Szimmetrikus törzsdúci károsodások	124
2.3.25	Többszörös fehérállományi fokozott jel a T2-képeken	125
2.3.26	Összefolyó nem térszűkítő fokozott jel a T2-képeken	125
2.3.27	○ Gyűrűszerű halmozás differenciáldiagnosztikája	125
2.3.28	Leptomeningealis halmozás és vastagodás	125
2.3.29	Duralis halmozás	126
2.3.30	○ Agyi infarctus és tumor elkülönítése	126
2.3.31	Pseudotumor cerebri	126
2.3.32	Temporalis epilepszia	126
2.3.33	Fejfájás	127
2.3.33.1	Krónikus (évek óta fennálló) fejfájás	127
2.3.33.2	Progresszív (napok, hetek óta fokozódó) fejfájás	127
2.3.33.3	Hiperakut (ütésszerűen kialakuló) fejfájás	127
2.3.34	Vertebrobasilaris insufficiencia	127
2.3.35	Dementiák	128
2.4	Az agykoponya betegségei	128
2.4.1	○ A koponya csontdefektusai	128
3	Az arckoponya és a nyak radiológiája	130
3.1	Az arckoponya és a nyak metszeti anatómiája	131
3.1.1	Paranasalis sinusok	132
3.1.2	Mellékpajzsmirigyek	134
3.2	Az arckoponya és a nyak vizsgálómódszerei	134
3.2.1	Az arckoponya és a nyak röntgenvizsgálata	134
3.2.1.1	Sérült arckoponyáról készítendő felvételek	135
3.2.2	Az arckoponya és a nyak CT- és MR-vizsgálata	135
3.2.2.1	Az arckoponya CT-vizsgálatának indikációi	136
3.2.2.2	Az arckoponya-MR indikációi	136
3.2.2.3	Nyaki CT- és MR-vizsgálatok indikációi	136
3.2.2.4	Az arckoponya CT- és MR-vizsgálatának technikája	136
3.2.2.5	A nyaki régió CT- és MR-vizsgálati technikája	137
3.2.3	Mellékpajzsmirigy-angiographia, vérmintavétel	137
3.2.4	A pajzsmirigy és a mellékpajzsmirigy izotópdiagnosztikai vizsgálata	138
3.2.5	A kivizsgálás algoritmusa	139
3.3	Az arckoponya betegségeinek radiológiai diagnosztikája	140
3.3.1	Sinusitis	140
3.3.2	Antrochoanalis polyp	141
3.3.3	Sinonasalis polyposis	141
3.3.4	Mucokele	142
3.3.5	A paranasalis sinusok carcinómája	142
3.3.6	Rhabdomyosarcoma	142

3.4	A fül betegségei	143
3.4.1	Gyulladások	143
3.4.2	Cholesteatoma (keratoma)	143
3.4.3	Az os temporale törései	144
3.4.4	Malignus otitis externa	144
3.5	A pajzsmirigybetegségek radiológiai tünettana	144
3.5.1	Golyva	144
3.5.2	Thyreoid carcinoma	145
3.5.3	Thyreoiditis	146
3.6	A mellékpajzsmirigy-betegségek radiológiai vizsgálata	146
3.7	Egyéb nyaki elváltozások radiológiai tünettana	146
3.7.1	Parotisbetegségek	146
3.7.1.1	Focalis laesiók a parotisban	146
3.7.2	Nyaki nyirokcsomó megnagyobbodás	147
3.7.3	Cysticus hygroma	147
3.7.4	A carotis megbetegedései	148
3.7.5	Glomus jugulare	149
3.7.6	A hátsó garatfali carcinoma	149
3.7.7	Parapharyngealis abscessus	149
3.7.8	Retropharyngealis abscessus/vérzés	149
4	A mellkas radiológiája	150
4.1	A mellkas metszeti anatómiája	151
4.2	A mellkas vizsgálómódszerei	153
4.2.1	Röntgenvizsgálatok	153
4.2.2	A mellkas CT-vizsgálata	154
4.2.3	A mellkas MR-vizsgálata	154
4.2.4	A tüdő és a szív izotópdiagnosztikai vizsgálatai	155
4.2.4.1	A tüdő izotópdiagnosztikai vizsgálatai	155
4.2.4.2	A szív izotópdiagnosztikai vizsgálatai	157
4.2.5	Az emlő képalkotó diagnosztikája	160
4.2.5.1	◦ Röntgenmammographia	160
4.2.5.2	Digitális mammographia	163
4.2.5.3	◦ Ultrahang-mammographia (UHM) (technika)	163
4.2.5.4	◦ Mágneses rezonanciás mammographia – MRM (technika)	164
4.2.5.5	Komputertomográfiás mammographia – CTM	164
4.2.6	Intervenciók képalkotó eljárások az emlődiagnosztikájában	165
4.2.6.1	◦ Galacto-ductographia	165
4.2.6.2	Pneumo-cystographia	165
4.2.6.3	Vezérelt punkciók, mintavételek, localisatiók	166
4.2.6.4	◦ Emlőrákszűrés mammographiával	168
4.3	A tüdő betegségei	168
4.3.1	A tüdő röntgentünettana	168
4.3.2	Fizikai, kémiai ártalmak	176
4.3.3	A tüdő gyulladásos betegségei	177
4.3.4	Tüdődaganatok	185
4.3.5	Degeneratív tüdőbetegségek	192
4.3.6	Tüdőfibrosisok	195
4.3.7	Az operált mellkas	197
4.4	A pleura betegségei	198
4.5	A mediastinum betegségei	200
4.5.1	Mediastinalis elváltozások	201
4.5.1.1	ÉR eredetű elváltozások	201
4.5.1.2	A mediastinalis szervek megnagyobbodása	201

4.6	A rekesz	202
4.7	Mellkasi radiológiai elváltozások gyermekkorban	204
4.7.1	A tüdő betegségei	204
4.7.1.1	Fejlődési rendellenességek	204
4.7.1.2	A tüdő gyulladásoos betegségei	207
4.7.1.3	Idegentest-aspiráció	207
4.7.1.4	Adult respiratory distress syndrome gyermekkorban	208
4.7.1.5	Az újszülött (koraszülött) jellegzetes tüdőbetegségei	208
4.7.1.6	A tüdő daganatos és „daganatszerű” betegségei	209
4.7.1.7	A tüdő traumás eredetű elváltozásai	210
4.7.2	A mediastinum betegségei	210
4.7.2.1	A thymus elváltozásai	210
4.7.2.2	A mediastinum gyulladásoos folyamatai	211
4.7.2.3	Térszűkítő folyamatok a mediastinumban	211
4.8	A szív és a szívbuok betegségeinek radiológiai tünettana ...	212
4.8.1	Szívnagyság	212
4.8.2	A szív alakja	213
4.8.3	A szívüregék megnagyobbodása	215
4.8.4	Pulmonalis érrajzolat	218
4.8.5	Akut pulmonalis alveolaris oedema	222
4.8.6	Akut pulmonalis interstitialis oedema	223
4.8.7	Hilus	223
4.8.8	Pericardium	224
4.8.9	Meszesedések	224
4.8.10	Bronchusok	225
4.8.11	Pleura	226
4.8.12	Nyelőcső	226
4.8.13	Rekesz, máj, lép	226
4.8.14	Csontos mellkas	227
4.9	Az emlő betegségeinek tünettana	229
4.9.1	Meszesedések	230
4.9.2	Körülírt laesiók	232
4.9.3	Aszimmetrikus denzitás/structura distorsio	233
4.9.4	Sugárformájú elváltozások	233
4.9.5	Bőrmegvastagodás	234
4.9.6	Multifocalitas, multicentricitás	235
4.9.7	Az operált emlő képalkotó diagnosztikája	235
4.9.8	A férfi emlő képalkotó diagnosztikája	236
5	A has és a retroperitoneum radiológiája	238
5.1	A has metszeti anatómiája	239
5.2	A has vizsgálómódszerei	240
5.2.1	Hasi ultrahangvizsgálatok	240
5.2.2	A has natív és a GI rendszer kontrasztanyagok röntgenvizsgálata	244
5.2.2.1	Technikák	244
5.2.2.2	Indikációk	245
5.2.2.3	A nyelőcső röntgenvizsgálata	245
5.2.2.4	A gyomor röntgenvizsgálata	245
5.2.2.5	A duodenum röntgenvizsgálata	246
5.2.2.6	A vékonybél röntgenvizsgálata	247
5.2.2.7	A vastagbél röntgenvizsgálata	247
5.2.3	Has CT-vizsgálata	248
5.2.4	A has MR-vizsgálata	249

5.2.6	Mellékvese – vérmintavétel	250
5.2.7	Intervenciós radiológiai eljárások a gasztroenterológiában . . .	252
5.2.8.	A gasztrointesztinális rendszer izotópdiagnosztikai vizsgálatai	258
5.3	A máj és az eperendszer betegségei. Radiológiai tünettan . . .	262
5.3.1	A máj diffúz megbetegedései és azok radiológiai tünettana . . .	262
5.3.2	Focalis májelváltozások és azok radiológiai tünettana	264
5.3.2.1	Benignus focalis májelváltozások	264
5.3.2.2	Malignus focalis májelváltozások	268
5.3.3	Az eperendszer megbetegedései és radiológiai tünettana	269
5.4	A hasnyálmirigy betegségei. Radiológiai tünettan	275
5.5	A gastrointestinalis rendszer betegségei.	281
5.5.1	Vizsgálандók	281
5.5.1.1	Ép viszonyokra utaló jelek	281
5.5.1.2	A gyomor–bélrendszer kóros tágulatai	282
5.5.1.3	Mechanikus vékonybél-elzáródás	282
5.5.1.4	Nívóképződés egyéb okok miatt	283
5.5.1.5	Mechanikus vastagbélileus	283
5.5.1.6	Pseudoocclusio colontos	284
5.5.1.7	Pneumoperitoneum – szabad intraabdominalis levegő	284
5.5.1.8	Intraabdominalis abscessusok	284
5.5.1.9	Intramuralis gázképződés	285
5.5.1.10	Meszesedések a hasüregben	285
5.5.2	Nyelőcső	285
5.5.2.1	Röntgenanatómiai vonatkozások	285
5.5.2.2	A motilitás röntgenvonatkozásai	286
5.5.2.3	A nyelőcső betegségei	286
5.5.3	Gyomor	289
5.5.3.1	Anatómiai vonatkozások	289
5.5.3.2	Motilitás	291
5.5.3.3	A gyomor betegségei	291
5.5.4	Duodenum	298
5.5.4.1	Anatómiája	298
5.5.4.2	A duodenum betegségei	299
5.5.5	Vékonybél	301
5.5.5.1	Anatómia	301
5.5.5.2	A vékonybél betegségei	301
5.5.6	Vastagbél	304
5.5.6.1	Anatómia	304
5.5.6.2	Colanfunktó	304
5.5.6.3	A vastagbél megbetegedései	304
5.6	A vese és a húgyutak megbetegedései	311
5.6.1	Veseparenchyma-megbetegedések	311
5.6.1.1	Fejlődési rendellenességek	311
5.6.1.2	Cysticus vesemegbetegedések	317
5.6.1.3	Cystosus tumorok és cysta falából kiinduló tumor	322
5.6.1.4	Veseparenchyma-megbetegedések	322
5.6.2	A vese üregrendszerének megbetegedései	329
5.6.3	Vesesérülések	330
5.6.4	A veseparenchyma gyulladással megbetegedései	333
5.6.5	Specifikus urológiai fertőző megbetegedések	335
5.6.6	Veseér-elváltozások	339
5.6.7	Urolithiasis	343
5.6.8	A veseüregrendszer egyéb megbetegedései	345

5.6.9	Az ureter megbetegedései	437
5.7	A mellékvese betegségei. Radiológiai tünettán	354
5.7.1	A megbetegedések felosztása	354
5.8	Hasi megbetegedések gyermekkorban	359
5.8.1	Hasi vizsgálómódszerek gyermekkorban	359
5.8.2	A máj és az eperendszer betegségei	359
5.8.3	A pancreas betegségei	361
5.8.4	Tumorok	361
5.8.5	Cystás fibrosis (mucoviscidosis)	361
5.8.6	A gastrointestinalis rendszer betegségei	361
5.8.6.1	Az oesophagus betegségei	361
5.8.6.2	A gyomor betegségei	363
5.8.6.3	A vékonybél betegségei	363
5.8.6.4	A colon betegségei	365
5.8.7	A vese és a húgyutak betegségei	365
5.8.7.1	Fejlődési rendellenességek	365
5.8.7.2	Húgyúti infekciók	366
5.8.7.3	A vese daganatos betegsége	366
5.8.8	A mellékvese betegségei	367
6	A medence radiológiája	368
6.1	A medence metszeti anatómiája	369
6.1.1	A férfi medence metszeti anatómiája	369
6.1.2	A női medence metszeti anatómiája	369
6.2	A medence vizsgálómódszerei	372
6.2.1	A medence ultrahangvizsgálata	372
6.2.1.1	Transabdominalis ultrahangvizsgálat	373
6.2.1.2	Endovaginalis ultrahangvizsgálat	373
6.2.1.3	Transrectalis ultrahangvizsgálat	373
6.2.2	A terhesség ultrahangvizsgálata	374
6.2.2.1	Ultrahangvizsgálat a terhesség első trimeszterében	375
6.2.2.2	Ultrahanggal vezérelt invazív intrauterin beavatkozások	376
6.2.3	A herék ultrahangvizsgálata	377
6.2.4	A medence röntgenvizsgálata	378
6.2.5	A medence CT-vizsgálatának technikája	379
6.2.6	A medence MR-vizsgálatának technikája	379
6.2.7	A kivizsgálás algoritmusai	380
6.3	A medencei szervek betegségei	381
6.3.1	A férfi nemi szervek betegségei	381
6.3.1.1	Here, mellékhere, scrotum	381
6.3.1.2	Vesicula seminalis	383
6.3.1.3	Prostata	383
6.3.2	A női nemi szervek betegségei	385
6.3.2.1	Vagina	385
6.3.2.2	Uterus	386
6.3.2.3	Ovarium	388
6.3.2.4	Adnexumok	389
6.3.3	Terhesség	390
6.3.3.1	Patológias koraterhességek	390
6.3.3.2	Ultrahangvizsgálatok a terhesség II. és III. trimeszterében	391
6.3.3.3	A magzat és függelékeinek ultrahang-anatómiája	391
6.3.3.4	A terhesség korának és a növekedés ütemének meghatározása	400
6.3.3.5	Kóros terhességek kimutatása	400

6.3.3.6	Ultrahangvizsgálattal kimutatható gyakoribb fejlődési rendellenességek	402
6.3.4	A hólyag és az urethra betegségei	406
6.3.4.1	Hólyag	406
6.3.4.2	Urethra	409
6.3.5	A rectum betegségei	409
6.3.6	Egyéb medencei megbetegedések	411
6.4	A női nemi szervek betegségei gyermekkorban	412
6.4.1	Fejlődési rendellenességek	412
6.4.2	Kismedencei daganatok	412
6.5	A férfi nemi szervek betegségei gyermekkorban	412
7	A gerincoszlop és a gerincvelő radiológiája	414
7.1	A gerinc metszeti anatómiája	415
7.2	A gerinc vizsgálómódszerei	416
7.2.1	A gerinc röntgenvizsgálata	416
7.2.2	Myelographia	416
7.2.3	A gerinc CT-vizsgálata	417
7.2.4	A gerinc MR-vizsgálata	418
7.2.5	A vizsgálómódszerek indikációi	419
7.2.5.1	Csontfelvétel	419
7.2.5.2	Myelographia	419
7.2.5.3	CT	419
7.2.5.4	MR	420
7.3	A gerinc bennéke és szakaszai	420
7.3.1	A gerinc szakaszai	421
7.3.1.1	Craniospinalis átmenet	421
7.3.1.2	Nyaki gerinc	421
7.3.1.3	A cervicothoracalis átmenet	421
7.3.1.4	Háti szakasz	421
7.3.1.5	Dorsolumbalis átmenet	422
7.3.1.6	Ágyéki szakasz	422
7.3.1.7	Lumbosacralis átmenet	422
7.3.1.8	Sacrum	422
7.3.1.9	Os coccygis	422
7.4	A csigolyák, a porckorongok és ezek összeköttetéseinek mozgászavarai	423
7.5	A csigolyák és a discussok radiológiai alapelváltozásai	428
7.6	A gerinc csontos és ízületi alkotóinak főbb betegségei	432
7.6.1	Axiális deformációk	436
7.6.2	Gerinctraumák	438
7.6.2.1	A nyaki gerinc sérülései	439
7.6.2.2	A craniospinalis átmenet speciális sérülései	440
7.6.2.3	A thoracolumbalis átmenet sérülései	441
7.6.2.4	A sacrum sérülései	441
7.6.2.5	Kompressziós ék alakú törés	441
7.6.2.6	Inkomplett „burst” törés	441
7.6.2.7	Komplett „burst” törés	442
7.6.2.8	Chance-törés	442
7.6.2.9	Flexiós-extenziós törés	443
7.6.2.10	Translatiós törés	443
7.6.2.11	Patológiás fractura	443
7.6.3	Gerinctumorok	443
7.6.4	Demineralisatiós betegségek	444

7.6.5	Autoimmun betegségek	445
7.6.6	Spondylarthritis ankylopoetica	445
7.6.7	Osteodystrophia cystica generalisata (von Recklinghausen-féle betegség)	445
7.6.8	Endocrin és anyagcsere-megbetegedésekhez társuló deminalisatio	446
7.6.9	Osteosclerosis és hypertrophiás csigolyabetegségek	446
7.6.10	Csigolyatest-deformitást okozó fejlődési rendellenességek	446
7.7	A gerinccsatorna betegségei	447
7.8	A discus intervertebralis betegségei	450
7.9	Paravertebralis ossificatio	454
7.10	Intervertebralis osteochondrosis	454
7.11	Spondylosis deformans	455
7.12	Kisizületi osteoarthritis (osteoarthritis)	456
7.13	Gerincbetegségek gyermekkorban	457
7.13.1	Fejlődési rendellenességek	457
7.13.1.1	A csigolyák fejlődési rendellenességei	457
7.13.1.2	A gerincvelő fejlődési rendellenességei	459
7.13.1.3	A gerinc íveltségének zavara	459
7.13.2	Daganatos betegségek	460
7.13.2.1	Extraduralis daganatok	460
7.13.2.2	Intraduralis daganatok	460
7.13.3	Gyulladásos betegségek	460
7.13.4	Gerinctrauma	460
8	A végtagok radiológiája	462
8.1	A végtagok vizsgálómódszerei	463
8.1.1	A végtagok röntgenvizsgálata	463
8.1.2	A végtagok angiographiás vizsgálómódszerei	465
8.1.3	A végtagok UH-vizsgálata	466
8.1.4	A végtagok MR-vizsgálata	467
8.2	A végtagcsontok traumás elváltozásai. Radiológiai tünettan	469
8.3	A végtagcsontok traumás elváltozásai gyermekkorban	470
8.3.1	Zöldgallytörések	471
8.3.2	Epiphyseolysisek	472
8.3.3	Apophyseolysisek	473
8.3.4	A gyermekkori törésgyógyulás jellegzetességei	473
8.4	A mozgásszervek betegségeinek modern képalkotó tünetana	473
8.4.1	A mozgásszervek betegségeinek röntgenképe	473
8.4.2	A mozgásszervek betegségeinek ultrahangképe	476
8.4.2.1	Izmok	476
8.4.2.2	Inak és szalagok	476
8.4.2.3	Erek	477
8.4.2.4	Ízületi tok, synovium	477
8.4.2.5	Hialinporc	478
8.4.2.6	Meniscusok és meniscusszerű képletek	478
8.4.2.7	Csontok	478
8.4.2.8	Intra- és periarticularis folyadékgyülemek	479
8.4.2.9	Periarticularis solid terimék	479
8.4.2.10	Luxatio coxae congenita	479
8.4.3	A mozgásszervi betegségek CT-képe	479
8.4.3.1	Izmok	479
8.4.3.2	Daganatok	480

8.4.3.3	Inak és szalagok	480
8.4.3.4	Erek	480
8.4.3.5	Ízületi tok, synovium	480
8.4.3.6	Hialinporc	480
8.4.3.7	Meniscusok és meniscusszerű képletek	480
8.4.3.8	Csontok	480
8.4.4	A mozgásszervi betegségek MR-vizsgálata	481
8.4.4.1	Izmok	481
8.4.4.2	Inak és szalagok	481
8.4.4.3	Hialinporc	481
8.4.4.4	Meniscusok	482
8.4.4.5	Ízületi tok és synovium	482
8.4.4.6	Erek	482
8.4.4.7	Csontok	482
9	A csontrendszer radiológiája	484
9.1	A csontrendszer radiológiai diagnosztikája	485
9.1.1	A csontrendszer röntgenvizsgálata	485
9.1.2	A CT szerepe a csont-ízületi diagnosztikában	486
9.1.3	Az MR a csont-ízületi diagnosztikában	486
9.1.4	A csontrendszer izotópdiagnosztikai vizsgálatai	488
9.1.4.1	Teljes test csontszcintigráfia	489
9.1.4.2	3 fázisú csontszcintigráfia	491
9.2	A csontrendszer betegségei. Radiológiai tünettan	491
9.2.1	A normális csont röntgenképe	491
9.2.2	Csontvariációk és fejlődési rendellenességek	492
9.2.3	A csontok és az ízületek kóros alapelváltozásai	493
9.2.4	Osteoporosis és osteomalacia	494
9.2.4.1	Osteoporosis	494
9.2.4.2	Az osteoporosis vizsgálati módszerei	495
9.2.4.3	Osteomalacia	497
9.2.5	Veleszületett, generalizált csontbetegségek	497
9.2.6	A csontrendszer körülírt elváltozásai	499
9.2.7	A csontok denzitásának megváltozása	499
9.2.8	Mérgezők okozta csontelváltozások, toxikus osteopathiák	500
9.2.9	Gyulladásos csont-ízületi betegségek	500
9.2.9.1	Osteomyelitis	500
9.2.9.2	Különleges típusú osteomyelitisek	502
9.2.9.3	Csont-ízületi tuberculosis	503
9.2.9.4	Egyéb kórokozók által okozott arthritisek	505
9.2.10	Asepticus csontnecrosisok (osteochondrosisek)	505
9.2.10.1	Gyermekkori osteochondrosisek	506
9.2.10.2	Felnőttkorban előforduló gyakoribb asepticus necrosisok	508
9.2.11	Endocrin eredetű csont-ízületi elváltozások	509
9.2.12	Reticulosisok	512
9.2.13	A vitaminháztartás zavarai	514
9.2.14	Vérképző rendszeri betegségek csontelváltozásai	514
9.2.15	Ismeretlen eredetű osteodystrophiák	516
9.2.15.1	Paget-kór	516
9.2.15.2	Fibrosus dysplasia (Jaffe-Lichteinstein)	519
9.2.16	Csontdaganatok	519
9.2.16.1	Jóindulatú csontdaganatok	524
9.2.16.2	Semimalignus csontdaganatok	526

9.2.16.3	Rosszindulatú csontdaganatok	527
9.2.16.4	Csontmetastasisok	529
10	Az érrendszer radiológiája	532
10.1	Az érrendszer vizsgálmódszerei	533
10.1.1	Az UH duplex scan és a színes duplex scan indikációi	533
10.1.2	CT	534
10.1.3	MR-angiographia (MRA)	534
10.1.4	Angiographia	535
10.1.5	Flebographia	537
10.1.6	Intervenciós érrendszeri beavatkozások	537
10.2	Az érrendszer betegségeinek radiológiai tünettana	538
10.2.1	Congenitalis anomaliák	538
10.2.2	Atherosclerosis	539
10.2.3	Vasculitisek	540
10.2.3.1	Buerger-kór (thrombangitis obliterans)	540
10.2.3.2	Takayasu arteritis (non-specifikus aortoarteritis)	541
10.2.3.3	Raynaud-kór	541
10.2.4	Fibromuscularis dysplasia	542
10.2.5	Akut artériás elzáródás	542
10.2.6	Vascularis kompressziós szindrómák	542
10.2.7	Aneurysma	543
10.2.8	Éranomaliák	547
10.2.9	Érsérülés	549
10.2.9.1	Traumás aortaruptura	549
10.2.10	A vénák betegségei	549
11	A nyirokrendszer radiológiája	552
11.1	A nyirokrendszer felépítése és működése	553
11.1.1	Nyirokerek	553
11.1.2	Nyirokcsomók	553
11.2	Patoradiológiai vonatkozások	554
11.3	A nyirokrendszer vizsgálmódszerei	555
11.3.1	Hagyományos röntgenvizsgálatok	555
11.3.2	Radioizotóp vizsgálat	555
11.3.3	Ultrahangvizsgálat	556
11.3.4	Komputertomográfia	557
11.3.5	Mágneses magrezonancia tomográfia	557
11.3.6	Lymphographia	559
11.3.6.1	Alsóvégtag-lymphographia	559
11.3.6.2	A lymphographia ellenjavallata	559
11.3.6.3	A lymphographia kivitelezése	559
11.3.6.4	Az alsó- és a felsővégtag-lymphographia során ábrázolódó nyirokrendszer röntgenanatómiai vonatkozásai	560
11.3.6.4.1	Alsóvégtag-lymphographia	560
11.3.6.4.2	Felsővégtag-lymphographia	562
11.3.6.5	A lymphogramok értékelésének alapvető szempontjai	562
11.3.6.5.1	A lymphangiogramok értékelésének szempontjai	562
11.3.6.5.2	A lymphadenogramok értékelésének szempontjai	563
11.3.6.6	A nyirokcsomók megbetegedései	564
11.3.6.6.1	Jóindulatú elváltozások	564
11.3.6.6.2	Rosszindulatú nyirokcsomó-folyamatok	566
11.3.7	Festéklymphographia	566

11.4	A stádium-megállapítás („staging”) taktikája a nyirokrendszer rosszindulatú folyamataiban	567
11.4.1	Általános irányelvek	567
11.4.2	A stádiummegállapítás javallatai	567
11.4.2.1	A betegség kiterjedésének pontos meghatározása	567
11.4.2.2	A gyógykezelés hatásosságának lemerése	568
11.4.2.3	A betegség kiújulásának korai felderítése, kiterjedésének meghatározása	568
11.5	Vizsgálati taktika különböző localisatiójú malignus lymphomákban	568
11.5.1	Központi idegrendszer	568
11.5.2	A fej és a nyak vizsgálata	569
11.5.2.1	Waldeyer-gyűrű	569
11.5.2.2	Orrmelléküregek	569
11.5.2.3	Szemüreg	570
11.5.2.4	Nyaki nyirokrendszer	570
11.5.3	Mellkas	571
11.5.4	A rekesz alatti nyirokrendszer	572
11.5.4.1	A nyirokcsomók elsődleges és másodlagos daganatai	572
11.5.5	Szervek, szervrendszerek lymphomái	573
11.5.5.1	Gastrointestinalis rendszer	573
11.5.5.2	Parenchymás szervek	573
11.5.5.3	Csontrendszer	573
11.6	A nyirokérrendszer megbetegedéseinek lymphographiai diagnosztikája	574
11.6.1	A nyirokkeringés zavarai – lymphoedemák	574
11.6.2	A lymphoedemák osztályozása	575
11.6.2.1	Primer lymphoedemák	575
11.6.2.2	Szekunder lymphoedemák	575
11.6.3	Chylosus reflux	576
12	Sugárterápia	578
12.1	A sugárterápia alapelvei	579
12.1.1	A sugárkezelés fizikai dózisa	580
12.1.2	Nominal Standard Dose (NSD)	580
12.1.3	Time-Dose-Factor (TDF)	580
12.1.4	Linear Quadratic Modell (alfa/béta viszony)	580
12.1.5	Dózis/idő függvénye	581
12.1.6	Frakcionálási sémák a sugárterápiában	581
12.1.7	A sugárterápia hatásosságát elsődlegesen meghatározó tényezők	581
12.1.8	A sugárterápia hatásosságát másodlagosan meghatározó tényezők	581
12.1.9	Radioszenzitivitás/radiocurabilitas	582
12.2	A sugárterápia módszerei	583
12.2.1	Percutan felületi terápia	583
12.2.2	Percutan teletterápia	583
12.2.3	Brachyterápia low dose rate (alacsony aktivitás), high dose rate (magas aktivitás) formája	585
12.2.4	Kemoradioterápia	586
12.2.5	Sugárterápia biológiai hatásosságát erősítő kezelés	586
	Tárgymutató	588